

Oponentský posudek
na diplomovou práci

Lenka Uličná:

Staročeské glosy ve spísech Or zarua a Arugat ha-bosem

Předložená práce je věnována tématu, jehož zpracování bylo již dlouho považováno za žádoucí. Jedná se o staročeské glosy ve hebrejských středověkých textech. Autorka ve své práci studuje a zpracovává dva velké texty, v nichž se zachovalo těchto glos nejvíce. Jsou to spisy Or zarua Jicchaka ben Mošeho a Arugat ha-bosem Abrahama ben Azriela.

Informace o staročeských glosách ve středověké hebrejské literatuře jsou již staršího data, ale zpracování této látky naráželo vždy na jednu základní obtíž: bylo třeba, aby autoři tohoto zpracování byli zároveň hebraisté - judaisté a bohemisté. K této zcela nutné kombinaci ovšem prakticky nikdy nedocházelo, poněvadž hebraistika byla buď studována izolovaně, nebo byla kombinována s jinými orientalistickými disciplínami /částo s arabistikou a islamistikou/. Hebraistikou se samozřejmě nezabývali ani bohemisté, takže jediný odborník, který se věnoval z uvedeného širšího hlediska těmto glosám, byl Roman Jacobson. Autoři, kteří se zabývali výlučně židovskými dějinami a judaistikou, se k těmto glosám obraceli poměrně častěji, ale nemohli je zhodnotit z hlediska bohemistického. vytvářeli proto spíše jejich slovníčky a přehledy /např. O. Munes a jiní/, nebo je využívali k historické práci /otázka hovorového jazyka středověkých Židů ve slovanských zemích apod./. Tato diplomová práce je tedy zřejmě první českou prací, která se glosami zabývá na základě obou přístupů a hledisek, judaistického i bohemistického.

Autorka se zprvu věnuje přehledu výzkumu těchto glos, od "Vě-

dy o židovství" 19. století až po studie R. Jacobsona a u nás doc. dr. J. Šedinové. Zmiňována je také práce Kupfera - Lewického, která v souvislosti s glosami je u nás vedle Jacobsonových textů snad nejvíce známá. V souvislosti s tímto bych se rád zeptal, zda identifikace středověkých slovanských glos v hebrejských rukopisech se staročeštinou^{it)} jistá, a z jakých důvodů. Sám jsem se domníval, že termín Kenaán může být o něco širší než termín Bíhem /Behem/, který často nacházíme v Or zarua. Analogicky by termín "kananejský jazyk" mohl označovat i jiné staroslovanské jazyky. Dále by mne zajímalo v této souvislosti, zda R. Jacobson skutečně nevytvořil větší práci, nebo zda její rukopis či koncepty neexistují v Jacobsonově pozůstalosti. Je tato pozůstalost zachovaná a přístupná?

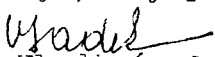
Další část práce charakterizuje rabínskou hebrejskou literaturu středověku a dílo dvou studovaných autorů.

Podstatnou část tvoří slovník staročeských glos, obsahující zprvu hebrejský text s příslušnou glosou, jeho překlad, transliteraci glosy, její navrhovaná transkripce a gramatické určení glosy. Závěr práce tvoří podrobná charakteristika a staročeských glos zkoumaného souboru. velmi dobře podle mého soudu je zde shrnuta problematika přepisu staročeských výrazů hebrejským písmem, jak co do souhlásek, tak i co do samohlásek. Myslím, že i další charakteristiky jsou v naší vědecké literatuře zatím první svého druhu.

Práce má všechny požadované náležitosti a je u nás zřejmě první jazykovou analýzou těchto glos. vychází ze stanoviska R. Jacobsona "že v otou zkoumaných dílech jde jednoznačně o glosy staročeské, nikoli /obecně/ slovanské". Uváděná bibliografie je podle mého soudu prakticky úplná.

Práci hodnotím jako výbornou, doporučuji v ní pokračovat a rozšířit ji o glosy v jiných textech, Plně doporučuji, aby práce byla kladně přijata.

V Praze 7. 9. 2006

prof. PhDr. Šadek, CSc.